

Onderzoek van GOC onder schoolverlaters

Cijfers over mbo-onderwijs en arbeidsmarkt

Vinden de leerlingen die van school komen met een diploma ook werk? Het schoolverlatersonderzoek van het GOC bevat veel interessante cijfers en percentages.

Het aantal onderwijsinstellingen dat een mbo-opleiding Podium- en Eventemententechniek (PET) aanbiedt, is de afgelopen tien jaar flink gegroeid. Aanvankelijk stond het werkveld daar met de nodige scepsis tegenover. Kun je 'op school' wel de vaardigheden aanleren die je als technicus in de praktijk nodig hebt? Intussen is men gewend geraakt

aan de stagiaires mbo-techniek en aan de mbo-afgestudeerde podiumtechnicus. Twijfel bestaat nog wel of er werk is voor al die technici in opleiding en ook die twijfel weerklinkt al sinds de start van de eerste opleidingen in de jaren negentig. In 2007 verscheen in Zichtlijnen een artikel van Han Ellenbroek waarin de jaarlijkse uitstroom van studenten werd ver-

geleken met de beschikbare posities op de arbeidsmarkt. Dat sloot heel behoorlijk op elkaar aan, was zijn conclusie. Vijf jaar later kijken we opnieuw naar de cijfers, met als aanleiding een recent schoolverlatersonderzoek van het GOC, getiteld *Uitstroom MBO-opleidingen voor de creatieve industrie*. Voor dit onderzoek zijn 1050 gediplomeerde schoolverlaters

geïnterviewd, waaronder 74 van de opleiding Podium- en evenemententechniek. Het GOC is de bedrijfstakorganisatie voor de grafische en mediabranche, waar ook de PET-opleidingen bij zijn ingedeeld. Het GOC verzorgt onder andere de certificering van de leerbedrijven waar PET-studenten stage lopen en doet al sinds 1997 onderzoek onder schoolverlaters. Tijdens de vakbeurs CUE2012 presenteerde Jos Teunen, onderzoeker van het GOC, de resultaten.

1465 leerlingen

Het onderzoek is uitgevoerd onder schoolverlaters die in 2010 hun diploma Podium- en evenemententechniek hebben gehaald. Zij waren afkomstig van zes opleidingen, te weten het Grafisch Lyceum Rotterdam, Sint Lucas – De Eindhovense, ROC Deltion College, ROC Friesland College, Mediacollege Amsterdam en ROC Rijn IJssel. Deze opleidingen hadden op dat moment voldoende schoolverlaters met een diploma, de andere opleidingen zijn te recent gestart om al voldoende leerlingen met een diploma af te leveren. Er zijn in Nederland 17 instellingen met een PET-opleiding, 14 daarvan zijn ROC's met een breed onderwijsaanbod, de drie overige zijn vakscholen (zoals grafische lycea). Op het moment van het onderzoek hadden deze 17 opleidingen, verdeeld over alle leerjaren en alle niveaus, samen 1465 leerlingen Podium- en evenemententechniek. Het Grafisch Lyceum Rotterdam had er de meeste, namelijk 367. En ROC Flevoland de minste, namelijk 12. Mediacollege Amsterdam lag met 86 leerlingen precies op het gemiddelde van alle opleidingen. Het onderzoek is een jaar na het verkrijgen van het diploma uitgevoerd omdat de meeste schoolverlaters dan hun weg op de arbeidsmarkt hebben gevonden. Uitvoering van het onderzoek direct na het verlaten van de school zou, aldus het GOC, weinig zinvolle informatie hebben opgeleverd. De schoolverlaters zijn benaderd door middel van een telefonische enquête.

Vooropleiding leerlingen

Als eerste is gevraagd naar de vooropleiding waarmee men aan de PET-opleiding begon. Het aandeel leerlingen met een technische achtergrond, komend van vmbo techniek, is 39 procent. Een kleine groep van 7 procent komt van vooropleidingen als economie, administratie, zorg en welzijn, of vmbo-groen. Maar het opvallendst is dat steeds meer leerlingen instromen vanuit algemeen vormende opleidingen: 15 procent vanuit de havo en 39 procent vanuit vmbo

De Eindhovense) erkennen dit ook. In Rotterdam (GLR) en Amsterdam (Ma) is zittenblijven daarom ook geen optie, behalve bij problemen als langdurige ziekte. Het komt wél voor dat leerlingen op een lager niveau uitstromen, dus de opleiding afsluiten met een niveau 2 in plaats van niveau 3 diploma. Uit het onderzoek blijkt verder dat 45 procent de studiebelasting van de opleiding te licht vindt. Dit is te verklaren omdat het instroomniveau gemiddeld hoger is geworden door het grotere percentage havo-

'Binnen een jaar heeft 94 procent een baan'

TL (Theoretische Leerweg), voorheen de mavo. Meer dan de helft van de PET-leerlingen heeft dus een niet-technische vooropleiding. Het GOC denkt dat veel van hen het mbo als een tussenstap zien naar het hoger beroepsonderwijs. Doorstromen naar het hbo wordt steeds meer door de overheid gestimuleerd door middel van verkorte, tweejarige hbo-opleidingen die voor mbo-ers interessant zijn.

Verwachtingen van de opleiding

Klopte de verwachting die de leerlingen hadden van de opleiding met de werkelijkheid? Hier blijkt voor de opleidingen werk aan de winkel! Slechts 20 procent vindt de verwachting kloppen met de werkelijkheid, 45 procent vindt het redelijk kloppen. Maar 35 procent vindt dit matig tot slecht. Ruim eenderde had dus aan het begin een heel andere verwachting. Goede voorlichting speelt hierin een belangrijke rol, want een verkeerd beeld van de opleiding (en waarschijnlijk van het toekomstige beroep) is in het mbo een belangrijke reden voor schooluitval of het wisselen van opleiding.

Opleiding 'te licht'

Interessant is ook dat 60 procent van de gediplomeerden de opleiding als 'te licht' beoordeelt. De drie van oorsprong grafische opleidingen (Grafisch Lyceum Rotterdam, Mediacollege Amsterdam en

vmbo-TL-leerlingen. 'Ogenschijnlijk gaat het deze leerlingen makkelijk af', vat Jos Teunen dit samen. Volgens het GOC moet de school daar op tijd iets aan doen. Een versneld traject kan een oplossing zijn, het Deltion College biedt dat ook al aan.

Tevreden en rendement

De vraag hoe tevreden men is met de opleiding laat eenzelfde beeld zien. Hoewel bijna de helft tevreden is (47 procent), is de meerderheid dat niet: 42 procent is ontevreden, 9 procent zelfs zeer ontevreden. De mbo's lijken zich hierbij neer te leggen, constateert Teunen, want zij ondernemen op dit punt weinig actie. Helaas is 'tevredeheid' voor de onderwijsinspectie ook geen parameter, de inspectie kijkt alleen naar het rendement. Ook daaraan schort het, ook bij de vakscholen die zelf zeggen dat ze het beter doen dan de ROC's. Als voorbeeld noemt Teunen het Grafisch Lyceum Rotterdam, waar de tevredenheid het hoogst is van alle opleidingen, maar waar het rendement het laagst is. Daar moeten de vakscholen iets aan doen, vindt hij.

Goed beeld van beroep

Positief is dat de scholen hun leerlingen tijdens de opleiding een goed beeld hebben weten te geven van het daadwerkelijke beroep. Dat vindt 62 procent, terwijl nog eens 26 procent het erop ►

houdt dat ze op school een redelijk beeld van de beroepspraktijk hebben gekregen. Kortom, veel leerlingen begonnen met andere verwachtingen van de opleiding, maar de scholen slagen er goed in dit beeld richting de beroepspraktijk bij te stellen. Ook de begeleiding naar de stage wordt door 62 procent als redelijk tot goed beoordeeld. De 38 procent die dit niet vindt, vindt Teunen in deze leeftijdsgroep van 16- tot 20-jarigen niet ongewoon. 'Leerlingen die op stage gaan, worden uit hun beschermde en bekende omgeving op school gehaald.' Dat brengt onzekerheid met zich mee, waardoor ze van tevoren veel extra aandacht verwachten voor de stage. De begeleiding van de stageverlenende leerbedrijven wordt door 87 procent als goed beoordeeld, een duidelijk resultaat. Teunen tekent hierbij aan dat leerlingen die een Beroepsbegeleidende Opleiding doen (BBL)* bij dit soort onderzoeken veel kritischer over de begeleiding van hun werkgever zijn en juist positiever oordelen over de begeleiding vanuit de school. Dit klopt dan weer met het gegeven dat BBL-leerlingen gemiddeld ouder zijn, kortom dit verschil met de BOL-leerlingen (BeroepsOpleidende Leerweg) heeft veel met die leeftijdsfase te maken.

Leuke schooltijd

Ondanks de kritische kanttekeningen zegt 90 procent een leuke schooltijd te hebben gehad. Uit onderzoek van 6 jaar geleden bleek zelfs dat ook het merendeel van de uitvallers dat vond. Maar een leuke opleiding betekent niet direct dat je deze opleiding aan anderen aanbeveelt! Een meerderheid van 51 procent zou de gevolgde opleiding wél aanbevelen aan anderen, maar 17 procent zou dat niet doen en 33 procent twijfelt. Waarmee dat precies samenhangt is niet onderzocht.

Werk of werkloos?

Bij de opleidingen podiumtechniek is algemeen bekend dat de meeste leerlingen die een diploma behalen gemakkelijk werk vinden. Volgens dit onderzoek gaat 77 procent meteen werken en volgt een deel van hen (9 procent) daarnaast nog

een deeltijdstudie. De overige 23 procent (met name niveau 4 schoolverlaters) doet een voltijds vervolgstudie (vermoedelijk zijn dit de instromers met havo of vmbo-TL, maar daarover zegt het onderzoek niets). Binnen een jaar heeft 94 procent een baan. Deze wordt direct na de studie (58 procent) of binnen 6 maanden (77 procent) gevonden. De gelopen stage speelt hierin een belangrijke rol bij 38 procent. Ook het eigen netwerk is belangrijk voor een baan, namelijk bij 36 procent. Hieruit blijkt hoe belangrijk de stage of het opbouwen van contacten is voor de toekomst van een leerling. Een klein deel van de respondenten (14 procent) heeft een baan gevonden via een vacaturesite. De afgestudeerde PET-leerlingen doen het dus goed: een jaar na het behalen van het diploma heeft 6 procent nog geen vast werk gevonden. Dat cijfer ligt 2,5 procent onder het landelijk gemiddelde van alle mbo-ers.

Waar werken we?

Van degenen die werk hebben, werkt 50 procent in een bedrijf waar evenementen of theater de hoofdactiviteit is en 27 procent in een audiovisueel

goed aan bij de wens van de overheid voor een flexibele arbeidsmarkt. Een deel van de afgestudeerde mbo-ers (14 procent) ziet zich in de toekomst zelfs in een leidinggevende functie, of in ieder geval in een meer uitdagende functie (7 procent). Van de mensen met wat minder (of andere) ambities wil 8 procent het beroep uit en wil 3 procent gewoon blijven doen wat hij doet.

Conclusie

Het onderzoek laat zien dat vrijwel alle mbo-technici die in 2010 hun diploma Podium- en evenemententechniek haalden, binnen een jaar werk hebben gevonden. Slechts 6 procent is daar op dat moment niet in geslaagd, terwijl dat gemiddeld voor alle mbo-opleidingen 8,5 procent is en bij sommige zelfs 12 procent. De PET-opleidingen scoren in dat opzicht goed en daarom zijn er de laatste jaren ook zoveel gestart. Maar hoe zal zich dit ontwikkelen? Gezien de economische crisis en de harde bezuiniging op de podiumkunsten, zal de werkgelegenheid landelijk gezien eerder afnemen dan toenemen. Anderzijds is er het effect van de vergrijzing, waardoor meer oudere werknemers uitstromen.

'Over alle leerjaren en niveaus bij elkaar hadden de opleidingen 1465 leerlingen podium- en evenemententechniek'

bedrijf. Van de werkende schoolverlaters is een groeiende groep van 23 procent zelfstandig (zzp-er), 30 procent heeft een vaste baan, 33 procent een tijdelijke baan. Van alle werkenden doet 31 procent ook nog betaald werk ernaast, grotendeels in hetzelfde beroepsveld. De uitzendbranche helpt 9 procent aan werk.

Toekomstperspectief

De onderzochte groep kent ook de nodige ambities of ziet in elk geval een duidelijk toekomstperspectief voor zich. 22 procent wil een vaste baan, 25 procent wil voor zichzelf beginnen, 16 procent wil ervaring bij meerdere bedrijven opdoen. De laatste twee wensen sluiten

Intussen zijn er 17 scholen met een PET-opleiding en veel van hen bieden daarnaast ook nog een AV-opleiding aan die deels met de PET overlapt. Hoe meer opleidingen, hoe dunner de spoeling zal worden! Dat zullen de scholen zich goed moeten realiseren. Op dit moment is er een balans tussen het aantal leerlingen dat van school komt met een diploma en de vraag naar personeel op de arbeidsmarkt. Maar als er nóg meer PET-opleidingen bij komen zouden de resultaten van het GOC-onderzoek over een aantal jaren wel eens minder rooskleurig kunnen uitpakken. ◀

* De enige BBL opleiding op het Media-college Amsterdam is in 2009 gestopt.